

ΕΚΕΙΝΟΣ, ΟΧΙ ΕΓΩ

ΔΙΗΓΗΜΑ

"Ημουν ένοχος κ' έπρεπε νά ύποκριθώ καλά όταν θάμπαινα στο σπίτι πού ήταν τò λείψανο. Έν τούτοις, μόλο πού έβλεπα πώς δέ θά μπορούσα νά ύποδυθώ τò ρόλο μου, προχωρούσα αψηφιστα, ανέβαινα τίσ σκάλες, πήγαινα νά τή δώ γιά τελευταία φορά.

Τά μάτια μου ήταν φουσκωμένα και κατακόκκινα από τò κλάμνι πού έκαμα άύπνος όλη τή νύχτα, τò σώμα μου ήταν έλαφρό σά φύλλο και άδειο από κάθε δύναμη έξ αίτίας τού πόνου πού μέ κτυπούσε επί δέκα μέρες, όσες βάσταξε ή ασθένειά της. Είχα σχεδόν χάσει τήν αίσθηση τού κόσμου, γύρω μου κάθε ζωή, κάθε κίνηση είχε λές σβύσει· μόλις έβλεπα και μόλις άκουα άμυδρά και άόριστα ό,τι ήταν κοντά μου. Και μόνο δυò μάτια έβλεπα διαρκώς μπροστά μου, όλόμαυρα και φλογερά, και μόνο μιá φωνή μετάλλινη, λεπτή και γοργή άκουα ν' άπηχεί στ' αυτιά μου σάν τραγουδι ένός άγνωστου πιηνού, σάν μουσική αιώνια, χωρίς όρια.

Είχα ξεθυμώσει έξω από τò σπίτι μου. Άπό βραδύς, όταν έμαθα τò θάνατό της, πήρα τò σιδηρόδρομο και πήγα έξω στο χωριό. Δέν αισθανόμουν νά είμαι κύριος τού έαυτού μου. από στιγμής εις στιγμή έπερίμενα πώς θά κατέλγη σέ κάτι άπρόοπτο, έβλεπα πώς γλυστούσα πιά από τή ζωή, πώς κάτι μοιραίο ήταν κοντά. Πρό παντός έφοβούμουν πώς θάάνα τò λογικό μου. Δέν ένθυμούμαι τι έλεγα. Κάποτε τά λόγια μου ήταν έξω από τò γλωσσικό μοτίβο τού ζυνισμένου ανθρώπου, είχαν κάτι τò άόλοιστο ή κάτι τò ύπονοούμενο. Κι' όταν τò μυαλό μου έβρισκε στιγμές ν' άντεπεξέλθει στην εξάντληση, τότε μέ τίσ πιò ζωηρές λέξεις, μέ τίσ πιò βαθιές έννοιες, βαφτισμένες στον ποταμό τών ματιών μου, θρηνούσα τò χαμό τής αγάπης μου.

"Ηταν ή πιò δυνατή, ή πιò μεγάλη και άληθινή αγάπη τής ζωής μου — ήμουν έγώ είκοσιέξι κ' έκείνη είκοσιεσσάρων έτών. Ποτέ πρωτότερα και ποτέ άργότερα δέν έδοκίμασα τόν ψυχικό και σωματικό συναγεμò πού

ἐννοίωσα μὲ τὴ γυναῖκα ἐκείνη, ποτὲ ἄλλοτε τέτοιος ἐρω-
τικὸς κατακλυσμὸς δὲν μὲ συνεπῆρε. Πρὶν ἀκόμη πεθάνει,
ἔβλεπα πὼς εἶχα ἐκτροχιασθεῖ χωρὶς νὰ μπορῶ ν' ἀντι-
δράσω. Ἐνα ἀόρατο σχοινὶ μὲ τραβοῦσε διαρκῶς ἔξω
ἀπὸ τοὺς ὀρίζοντές μου, συγγένειες, φίλιες, ἐργασία,
συνήθειες, ἀδυναμίες, τάσεις, ὅλες οἱ ἰδιότητες τοῦ αὐτό-
μου εἶχαν ἐγκαταλειφθεῖ, εἶχα γίνεи τρομερὰ ἐτεροθαρῆς
μὲ τὸν ἐρωτά μου, ἔχασα πιά τὴν ἰσορροπία μου. Αὐτὸ
ποὺ λέγουν «ἀγάπη μέχρι τρέλλας», γιὰ νὰ παραστήσουν
μερικοὶ ὑπερβολικὰ τὸν ἐρωτά τους, ἦταν γιὰ μένα γεγο-
νός, ἓνα βῆμα μὲ χώριζε ἀπὸ τὴν τρέλλα, μοῦ ἔμενε ἀκόμη
μόλις ἡ συναίσθησις ὅτι νά: σὲ λίγο θὰ τρελλαθῶ.

Καὶ ἐκείνη; Μὰ ἐκείνη ἤξερε πὼς θὰ πεθάνει.

Ἐγὼ ἔχανα τὸ λογικὸ μου, ἐκείνη ἔχανε τὴ ζωὴ της.
Αὐτὴ ἦταν, λές, μιὰ ἄγραφη συνθήκη μεταξὺ μας. ἔτσι
βρεθήκαμε ἴσοι στὴ θυσία, ὁ καθένας ἀντιμετώπιζε ἓνα
τραγικὸ μοιραῖο.

Καὶ νά, ἐκείνη ἔφθασε πιά στὸ τέρμα. Ὁ ἐρωτάς μας
ἦταν τὸ κύκνειο τραγοῦδι τῆς ζωῆς της, ὅπως συχνὰ μοῦ
ἔλεγε, προτίμησε νὰ γενθεῖ ἀπληστα τὴ ζωή, νὰ τὴν ἀπο-
λαύσει μὲ ὅλη της τὴν αἴσθησις καὶ νὰ σθύσει μιὰ ὥρα
νωρίτερα παρὰ νὰ βαδίσαι προφυλακτικά, μὲ στέρηση, μὲ
δίψα, γιὰ νὰ φθάσαι πάλι, λίγο ἀργότερα, ἐκεῖ ποὺ ἡ
Ἐπιστήμη τὴν εἶχε πιά καταδικάσει. Πρὶν δέκα μέρες ἦταν
ἡ τελευταία ἐρωτικὴ μας νύχτα. Μέσα στὴ μέθη τῆς ἡδονῆς
ὁ βήχας ἔξαφνα εἶχε ζωηρέψει, ὕστερα μιὰ συχνὴ καὶ
ἄφθονη αἱμοπτυσία. Δὲν εἶχα ἀκόμη ἀντιληφθεῖ καλὰ τὴ
σοβαρὴν κατάστασις, ὅταν σὲ μιὰ στιγμὴ μὲ κύτταξε ἐπί-
μονα καὶ μὲ πάθος στὰ μάτια καὶ ἀφοῦ ἔκλεισε τὰ δικά
της μοῦ εἶπε μὲ τὸν πιὸ βαθὺ ἀνθρώπινο στεναγμό:

— Τελείωσε!... Πεθαίνω...

Ὅλα σταμάτησαν ἀπὸ κεῖνη τὴ στιγμὴ.

Ὁ σύζυγός της, γιαιτρὸς νοσοκομείου σὲ νυχτερινὴ
ὑπηρεσία, εἰδοποιήθη ἀπὸ τοὺς γειτόνους νὰ φθάσαι ἀμέ-
σως. Καὶ στίς δέκα ὕστερότερες μέρες ποὺ βάσταξε ἡ
πάλη τοῦ θανάτου, δὲν εἶχα πιά τὴν εὐκαιρίαν παρὰ νὰ
πάω δυὸ φορές νὰ τὴ δῶ μὲ ἄλλους φίλους τοῦ σπιτιοῦ.

Τώρα ἔμενε τὸ δικό μου μοιραῖο: Νὰ τρελλαθῶ.
Ἦμουν στὰ πρόθυρα τῆς τύχης μου, οἱ ἠθικὲς καὶ δια-
νοητικὲς μου δυνάμεις ἦταν ξεχαρβαλωμένες, αἰσθανό-

μουν πιά πὼς μόλις ἄντεχα ὥς πὺν νὰ τὴν δῶ γιὰ τελευ-
ταία φορά: κατόπι, δὲ θὰ εἶχα πιά λογικό.

Γύρισα τὴν ἄλλη μέρα ἀπὸ τὸ χωριό, καὶ ἦσαν τρεῖς ἡ-
ῶρα τὸ ἀπόγευμα ὅταν ἀνέβαινα τὶς σκάλες. Οἱ πόρτες τοῦ
σπιτιοῦ ἦταν ἀνοικτές, κόσμος ἔμπαινε, ἔβγαινε, στεφάνια
ἦταν ἀκουμπημένα ἐδῶ-ἐκεῖ. "Ακουσα κλάματα μπαίνοντας
κ' αἰσθάνθηκα τὴ μυρωδιὰ τοῦ λιθανιοῦ. Λίγα βήματα
ἀκόμη καὶ θ' ἀντίκρουζα τὴν πεθαμένη μου ἀγάπη κι' ὁ-
μῶς κανένα δάκρυ στὰ μάτια μου, καμμιὰ συγκίνηση.
"Εννοίωσα νὰ εἶμαι στεγνός, ὅλη ἡ ἐσωτερικὴ ταραχὴ μου
ἐκόπασε μὲ μιὰς καθὼς βρέθηκα στὸ περιβάλλο τοῦ θα-
νάτου. Μιὰ σιγὴ ἀπλώθηκε μέσα μου, ἕνας ἐσωτερικὸς
θάνατος. Κάτι σὰν ψυχρὸ μάουαρο σκέπασε ὅλα τὰ συναι-
σθήματα ποὺ μὲ βασάνιζαν. Προχώρησα, πῆγα ὥς τὸ δω-
μάτιο ποὺ ἦταν τὸ φέρετρο καὶ ὅταν τὴν εἶδα χωρὶς ζωὴ,
σιωπηλὴ, ἀκίνητη, μὲ ὅλες τὶς αἰσθήσεις καὶ ὅλες τὶς
ιδιότητες ποὺ τῆς ἔδιδαν τὴ σπάνια ἐμορφιά της νεκρω-
μένες, ἐννοίωσα ἕνα μηδενικὸ νὰ μὲ τυλίγει, ἕνα τρομα-
κτικὸ κενὸ νὰ μ' ἔξουσιάζει, ἔμεινα μπροστά της ἀπολι-
θωμένος.

Κανεὶς ἐκεῖ δὲ μποροῦσε νὰ μαντέψει τὴν ἀληθινὴ
μου κατάσταση ποὺ ἐξωτερικῶς ἔδινε τὴν ἐντύπωση ἀδια-
φορίας.

Μὰ κ' ἐγὼ δὲν εἶχα ἀντιληφθεῖ ὥς ἐκαίνη τὴ στιγμὴ
τὶ γινόταν μέσα στὸ σπῖτι ἐκεῖνο, δὲν εἶδα τὸ μεγάλο
δραῆμα ποὺ παιζόταν γύρω μου. Βρέθηκα ὅλως διόλου
ἀνειδοποίητος κι' ἀπροετοίμαστος ὅταν ὁ ἄνδρας της μὲ
πλησίασε μ' ἕνα ὕφος τρομερὰ παράξενο καὶ μὲ ρώτησε:

— "Ἦξερες ἐσὺ τὴν γυναῖκα μου; Τὴν ἤξερες τὴν
"Αριάδνη;

"Ενα ρεῦμα παγωμένο διέτρεξε ὅλο μου τὸ σῶμα καὶ
μὲ συνεχλόνισε. Καὶ συνέβη τότε νὰ βρεθῶ ἀπὸ τὴν
ἄκρα ἀκίνησία, ἀπὸ τὴν ἀπολίθωση, σὲ μιὰ ἀστραπιαία
διανοητικὴ λειτουργία, νὰ δῶ ὅλα νὰ περνοῦν ἀπ' ἐμπρὸς
μου σ' ἐλάχιστα δευτερόλεπτα. "Ἡ ἱστορία τῆς ἐνοχῆς μου
ἐτευλίχθηκε στὴ σκέψη μου, ὁ ἄγνωστος προδότης ποὺ
ἔκαμε τὸ σύζυγο ἐνήμερο, ἡ ἐκδίκηση τοῦ ἀτιμασμένου
καὶ δυστυχισμένου, τὸ μοιραῖο μου τέλος. Μὰ μ' ὅλο ποὺ
τὸ ἔνστικτο τινάχθηκε γιὰ τὴ συντήρηση τοῦ εἶδους, αὐτο-
στιγμὲι ὀρθώθηκε τὸ ἐγὼ μου καὶ εἶπε: «"Ἀς πεθάνω

λοιπόν, τὸ θέλω». Ἀποφάσισα νὰ δεχθῶ τὸ θάνατο μ' εὐχαρίστηση. Καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ ἦταν μαζεμένοι ἐκεῖ ἔδειχναν πὼς ἐπιδοκίμαζαν ὁποιαδήποτε τιμωρία μου, γιατί κανεὶς δὲν ἐπλησίασε γιὰ νὰ ἐπέμβει. Ἀπ' ἐναντίας, εἶδα δυὸ-τρεῖς ποὺ μᾶς κύτταζαν καὶ κουνούσαν τὸ κεφάλι τους μὲ οἶκτο.

Ὁ σύζυγος στεκόταν μπροστά μου ἀκίνητος καὶ μὲ κύτταζε τρομερὰ ψυχρὸς, τρομερὰ αἰνιγματώδης. Καταλάβαινα πὼς δὲν ἤθελε νὰ κινήσει τὸ χέρι του γιὰ τὸ θάνασιμο πληγῆμα παρὰ σιγά, ἀργά, γιὰ νὰ νοιώσει διάπλατα τὴν ἀπόλαυση τοῦ ἐκδικητοῦ κι' ἀφοῦ πρῶτα μ' ἐξανάγκαζε νὰ ὁμολογήσω τὴν ἐνοχὴ μου.

— Τὴν ἤξερες καλὰ τὴ γυναῖκα μου; μὲ ξαναρώτησε, ἐπίμονος, ἀκίνητος.

Ξιναδοκίμασα ἓνα παγωμένο ρεῦμα νὰ μὲ συνταράξει, μ' ὅλο ποὺ ἤμουν ἐτοιμος ν' ἀφήσω ἐκεῖ τὸ πτώμα μου. Τὰ δευτερόλεπτα κυλοῦσαν καὶ γύρευα τώρα τὴν ἀπάντηση ποὺ θὰ τοῦδινα. Ἐτοιμάστηκα στὴν ἀρχὴ νὰ τοῦ πῶ μὲ θάρρος: «Ναί· τὴν ἀγαποῦσα καὶ μὲ ἀγαποῦσε». Μὰ σκέφθηκα πὼς αὐτὸ θάταν διπλὴ ἀνανδρία ἐκ μέρους μου. Θὰ μόλυνα τὴ μνήμη τῆς νεκρᾶς καὶ θ' αὔξηνα τὴ δυστυχία του μὲ τὴν ἐπιθεδαίωσή μου. Εἶπα λοιπόν νὰ τοῦ ἀπαντήσω μ' ἓνα πρόσχημα, μὰ ὅχι βέβαια γιὰ νὰ σωθῶ: «Μὰ μ' ἐρωτᾷς, γιατρέ, ὥστερ' ἀπὸ τόση φιλία;» Ἀλλὰ κι' αὐτὴ τὴν ἀπάντηση τὴν εὔρισκα τρομερὰ εἰρωνική, παρὰφωνη, ἀνανδρη. Ξανακουράστηκε τὸ ἐξαντλημένο πνεῦμα μου, δὲν εὔρισκα ἀπάντηση κ' ἐννοιωθα νὰ μὲ κυριεύει πάλι ἡ ἀπολίθωση, ὅταν μᾶς πλησίασε ἓνας φίλος του, γιατρός, ἓνας ἀκριβῶς ἀπ' ἐκείνους ποὺ κουνούσε τὸ κεφάλι του μὲ οἶκτο. Τὸν ἀγκάλιασε μὲ θέρμη καὶ τὸν τράβηξε μαζύ του, ἐνῶ ἓνας ἄλλος μὲ πλησίασε ἐμένα καὶ μοῦ εἶπε:

— Μὴν τὸν παρεξηγεῖς, φίλε μου. Δὲν εἶναι στὰ λογικά του.

— Δὲν εἶναι στὰ λογικά του; ρώτησα μηχανικῶς.

— Ἀπὸ χθὲς ποὺ πέθανε ἡ γυναῖκα του τάχει χαμένα. Τὴν ἀγαποῦσε πολὺ ὁ δυστυχισμένος.

Κεῖνη τὴ στιγμὴ ἐννοιωσα πὼς ἔμπαινα στὰ μεθόρια τῆς τρέλλας. Γύριζε ὁ νοῦς μου σὰν τροχός, εἶχα μιὰ διανοητικὴ σύγχυση τρομερὴ καὶ διερωτούμουν συνεχῶς

μήπως είχα χάσει πιά τὸ λογικό μου καὶ μὲ τὴ νοσηρὰ μου φαντασία νόμιζα τοὺς ἄλλους τρελλοὺς καὶ παρεξηγοῦσα τὰ λόγια τους, τὶς κινήσεις τους, τὶς εἰκόνες ποὺ ἔβλεπα μπροστά μου. Μὰ πῶς; Μὰ πῶς; Ἕνας ἄλλος τρελλάθηκε στὴ θέση μου; Ἕνας ἄλλος τὴν ἀγαποῦσε πῶς πολὺ ἀπὸ ἐμένα; Πῶς πολὺ ἀπὸ ἐμένα;!... Ἀπὸ τὴν ἀγάπη μου ἐκείνη, ποὺ δὲν εἶχε ὅρια, ὑπῆρχε ἀγάπη μεγαλύτερη; Δὲν τὰ ἀρνήθηκα ὅλα γι' αὐτήν, δὲν τὰ ἐθυσίασα ὅλα, ὅλα, δὲν ἀψήφισα τὸν κίνδυνο τῆς τρομερῆς ἀρρώστιας μέχρι τοῦ νὰ μὴ τὸν σκέπτομαι κἀν; Ἕνας ἄλλος τρελλάθηκε λοιπὸν καὶ ὄχι ἐγώ; Ὡστε ἐκείνη εἶχε δίκαιο ὅταν μοῦ ἔλεγε κάποτε: «Ναί, μ' ἀγαπᾷς πολὺ, μὰ μοῦ φαίνεται πῶς ὁ ἄνδρας μου μὲ ἀγαπᾷ ἀκόμη περισσότερο κι' ἢς μὴν τὸν ἀγαπῶ ἐγώ».

Ἐνθυμοῦμαι ἀμυδρὰ μόλις πῶς ἄκουσα ἔξαφνα κλάματα δυνατά, εἶδα κίνηση, παπάδες, τὸ φέρετρο νὰ κατεβαίνει. Σὰν ὄνειρο ἀκαθόριστο καὶ πολὺ μακρυνὸ μοῦ φαίνεται πῶς ἀκολούθησα τὴν κηδεία, πῶς εἶδα νὰ κατεβάζουν τὴ νεκρὰ στὸν τάφο. Ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδες ὕστερ' ἀπὸ τὴν τραγικὴ ἡμέρα ἤμουν ἄρρωστος, τὸ νευρικό μου σύστημα ἦταν σὲ κατάσταση ἐπικίνδυνη. Ἦμουν πολὺ ἄρρωστος, ἀξιοθρήνητος, ἐπὶ μῆνες ὁλόκληρους. Μὰ τί σημαίνει; Μὰ τί σημαίνει; Ἕνας ἄλλος ἐκέρδισε τὴ νίκη καὶ ὄχι ἐγώ. Μιὰ μέρα ἕγινα καλὰ ἐγώ, βρῆκα πάλι τὸν ἑαυτό μου, ἐνῶ ἐκεῖνος ἔμεινε γιὰ πάντα τρελλός, κλεισμένος στὸ φρενοκομεῖο.

Ὁ χρόνος ἔκαμε τὴν ἐνέργειά του, τὴ θεραπεία του, τώρα εἶμαι ἡσυχος, ψυχραιμος, ἰσορροπημένος, κι' ὥς τόσο ποτὲ δὲν παύω νὰ διερωτῶμαι: Μὰ πῶς; Ἀπὸ τὴν ἀγάπη μου ἐκείνη, ποὺ δὲν εἶχε ὅρια, ὑπῆρχε λοιπὸν ἀγάπη μεγαλύτερη;

Γ. ΚΙΤΡΟΠΟΥΛΟΣ